

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 07.01.1977, sp. zn. 4 To 40/76, ECLI:CZ:NS:1977:4.TO.40.1976.1

Číslo: 48/1977

Právní věta: Trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. se může dopustit i ten, kdo násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí donutí ženu k souloži s jiným mužem. Kdo násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí muže k souloži se ženou, dopustí se trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. Jednočinný souběh trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. s trestným činem znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. není v takovém případě vyloučen.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 07.01.1977

Spisová značka: 4 To 40/76

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Souběh, Vydírání, Znásilnění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 217 písm. b
§ 235 odst. 1
§ 241 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 48/1977 sb. rozh.

Trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. se může dopustit i ten, kdo násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí donutí ženu k souloži s jiným mužem.

Kdo násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí muže k souloži se ženou, dopustí se trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák.

Jednočinný souběh trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. s trestným činem znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. není v takovém případě vyloučen.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 7. 1. 1977 sp. zn. [4 To 40/76.](#))

Rozsudkem krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 17. 9. 1976 sp. zn. 1 T 31/76 byl obviněný S. P. uznán vinným kromě jiných třemi trestnými činy znásilnění podle § 241 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr.

zák., které spáchal tak, že od konce roku 1975 do května 1976 v N. M. pod Smrkem nejméně ve třech případech pod pohrůžkou zbití donutil k vzájemné souloži svého nezletilého syna B. P., nar. 11. 9. 1963, a nezletilou dceru L. P., nar. 24. 6. 1966. Tento skutek spolu s dalšími skutky popsány v bodech 1., 3. a 4. napadeného rozsudku byl současně kvalifikován jako trestný čin ohrožování mravní výchovy mládeže podle § 217 písm. b) tr. zák. Za to byl obviněný S. P. odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání jedenácti let ve třetí nápravně výchovné skupině. Podle § 72 odst. 2 písm. a), b), odst. 4 tr. zák. mu bylo uloženo ústavní ochranné léčení sexuologické a protialkoholní.

K odvolání obviněného Nejvyšší soud ČSR zrušil uvedený rozsudek v odsuzující části v celém rozsahu a uvedený skutek kvalifikoval jako trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. v souběhu s trestným činem vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. a s trestným činem ohrožování mravní výchovy mládeže podle § 217 písm. b) tr. zák., který měl obviněný spáchat též dalšími skutky, jimiž byl uznán vinným. Za to mu byl uložen stejný trest a stejné ochranné léčení jako rozsudkem soudu prvního stupně.

Z odůvodnění:

Proti rozsudku soudu prvního stupně podal v zákonné lhůtě odvolání obžalovaný S. P. Toto odvolání směřuje do výroku o trestu. Odvolatel je přesvědčen, že i přes závažnost a následky jeho jednání je uložený trest příliš přísný. Podle znaleckých posudků jeho trestnou činnost ovlivnilo to, že jednal nezdrženlivě, neboť u něho byly zjištěny rysy vytvářející klinický obraz nezdrženlivé psychopatie. To spolu se zjištěným alkoholismem a sexuální deviací (pedofilii, resp. efebofilii) podstatně ovlivnilo jeho trestnou činnost. Samotná délka trestu nemůže zajistit jeho převýchovu; příznivého výsledku lze dosáhnout ochranným léčením sexuologickým, kterému se nemíní bránit. Při použití účinných hormonálních léčiv bude odstraněna příčina jeho trestné činnosti. Proto se odvolatel závěrem domáhá uložení mírnějšího trestu.

Nejvyšší soud ČSR jako soud odvolací přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, proti nimž odvolatel mohl podat odvolání. Přezkoumal i správnost postupu řízení, které rozsudku předcházelo, přihlížeje i k vadám, které vytýkány nebyly, a dospěl k těmto závěrům:

Soud prvního stupně v řízení, které bylo provedeno podle zásad trestního řádu včetně zajištění práva obžalovaného na obhajobu, správně a úplně zjistil skutkový stav. Vycházel zejména z doznání, které obžalovaný opakovaně učinil v průběhu přípravného řízení a rozšířil ještě u hlavního líčení. Tento soud se pečlivě zabýval i svědeckými výpověďmi D. P., B. P. a L. P. (které byly u hlavního líčení přečteny podle § 211 odst. 3 tr. ř.), tyto výpovědi hodnotil ve vztahu k výpovědi obžalovaného, kromě toho vzal v úvahu i posudky znalců MUDr. L. T. a PhDr. ing. T. B., týkající se hodnocení osob nezletilých dětí, a další důkazy, jak jsou v napadeném rozsudku uvedeny. Přitom krajský soud činí jen taková skutková zjištění, která jsou zcela nepochybná a která odpovídají doznání obžalovaného upřesněnému u hlavního líčení. Krajský soud tedy postupoval ve prospěch obžalovaného, když na rozdíl od obžaloby, vycházející z výpovědí poškozených dětí, shledal obžalovaného vinným jen v užším rozsahu, a to v rozsahu odpovídajícím jeho doznání.

Proto odvolací soud v postupu soudu prvního stupně při zjišťování skutkového stavu věci neshledal žádné pochybení, a proto vzal tato skutková zjištění za základ svého rozhodnutí.

K jiným závěrům však došel odvolací soud ohledně právního posouzení jednání obžalovaného, záležejícího v donucení nezletilých dětí B. P., nar. 11. 9. 1963, a L. P., nar. 24. 6. 1966 k vzájemným souložím. Proto odvolací soud zrušil napadený rozsudek v celé jeho odsuzující části z toho důvodu, že všechny útoky obžalovaného vůči zneužitým dětem jsou v jednočinném souběhu posuzovány také jako trestný čin ohrožování mravní výchovy mládeže podle § 217 písm. b) tr. zák. Byl tedy zrušen celý

výrok o vině v odsuzující části a v důsledku toho i výrok o trestu a způsobu jeho výkonu a výrok o ochranném léčení.

Je nepochybné, že obžalovaný pod pohrůzkou zbitím nejméně třikrát donutil k vzájemné souloži děti B. P. a L. P., přičemž obžalovaný sám se pohlavně vzrušoval pohledem na ně při souloži. Toto jednání ve vztahu k poškozenému naplňuje znaky trestného činu znásilnění na ženě mladší než patnáct let. Soud prvního stupně však pochybil, když zjištěné útoky obžalovaného posuzoval jako tři trestné činy a nikoliv jako jeden pokračující trestný čin znásilnění. Z okolností, jak byly soudem prvního stupně zjištěny, totiž vyplývá, že obžalovaný byl rozhodnut, že při vhodných příležitostech bude využívat svých dětí k vlastnímu pohlavnímu ukájení. Při uvedeném záměru donutil děti B. a L. nejméně třikrát k souloži, přitom v poměrně krátkém časovém rozmezí. Z toho je tedy zřejmá jak subjektivní, tak i objektivní, zejména časová spojitost uvedených útoků, a bylo tedy třeba zjištěné jednání posuzovat jako jeden pokračující trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák. Pokud jde o toto právní posouzení, vycházel odvolací soud ze správných závěrů soudu prvního stupně. Obžalovaný pohrůzkou bezprostředního násilí donutil ženu k souloži, přičemž věděl, že jde o ženu mladší než patnáct let. Při právním posouzení tohoto skutku není rozhodné, zda donucení směřovalo k tomu, aby soulož vykonal ten, kdo k tomu ženu nutil, nebo jiná osoba. Posouzením jednání obžalovaného jako trestný čin znásilnění však není postižen zjištěný skutek v celém jeho rozsahu. Obžalovaný použil pohrůžky násilí nejen vůči dceři L., ale také vůči synovi B. Jeho zase nutil, aby vykonal soulož se sestrou L.; B. takové jednání výslovně odmítal. Obžalovaný tedy pohrůzkou násilí nutil syna, aby proti vlastní vůli něco konal. Takové jednání obžalovaného vykazuje znaky trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. Při posuzování zjištěných útoků se odvolací soud zabýval i důsledky, které byly soudem prvního stupně zjištěny. Jde o důsledky pro psychiku a další mravní vývoj obou nezletilých vyplývající z těchto skutečností: pohlavní styk mezi sourozenci, předčasnost a vynucenost pohlavních styků, pozorování soulože obžalovaným. Tyto důsledky pak jsou konkrétně vyjádřeny v posudku znalců a ještě širěji formulovány ve výpovědi znalce u hlavního líčení. V daném případě mechanismem sexuálního narušení dětí byly tři faktory: jednak předčasná sexuální stimulace trestným činem, dále to, že tato předčasná sexuální stimulace byla neadekvátní, resp. patologická a třetím faktorem bylo psychotrauma činem způsobené. To se může projevit v dalším psychosexuálním vývoji nezletilých dětí, patickým vývojem jejich systému morálních hodnot a zábran, patickým vztahem k sexualitě vůbec, konkrétně v navazování vztahů se sexuálními partnery, poruchou v oblasti rodinného života, schopnosti utvářet a vést rodinu včetně výchovy další generace apod. Tyto závažné důsledky pro život nezletilých dětí, v daném případě i u B. P., vytvářejí vysoký stupeň nebezpečnosti činu pro společnost a jsou tedy jiným zvláště závažným následkem ve smyslu § 235 odst. 2 písm. b) tr. zák. S ohledem na shora uvedené okolnosti je zde dána i materiální podmínka pro použití vyšší trestní sazby podle § 88 tr. zák.

V souvislosti s tím se odvolací soud zabýval otázkou vztahu trestných činů znásilnění a vydírání. Je samozřejmě vyloučen jednočinný souběh těchto trestných činů, jde-li o jednání pachatele směřující k donucení ženy k souloži. V daném případě však obžalovaný jednal proti dvěma objektům. Jednak narušil právo ženy na svobodné rozhodování v pohlavním životě (znak skutkové podstaty trestného činu znásilnění podle § 241 tr. zák.), jednak právo jiné osoby na svobodné rozhodování vůbec (znak skutkové podstaty trestného činu vydírání podle § 235 tr. zák.). I předmět útoku je to dvojí: dcera obžalovaného, mladší než patnácti let, syn obžalovaného, rovněž mladší patnácti let. Základní zásadou je posouzení skutku podle všech zákonných ustanovení, jejichž znaky jsou v jednání pachatele dány, tak aby byla vystižena povaha a stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. Jak vyplývá ze skutečností již uvedených, obžalovaný se opakovaně dopustil zvláště závažných útoků nejen proti dceři, ale i proti synovi, a to s důsledky, jak uvedeno shora. Proto odvolací soud uznal obžalovaného vinným i trestným činem vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák.

Všemi činy páchanými po dlouhou dobu od září 1974 do konce května 1976, kdy zavrženíhodným

způsobem, jak je zřejmé ze shora uvedených skutků, i nemravnými řečmi o sexuálních otázkách vedl své děti mladší než osmnáct (dokonce mladší než patnácti let) k pohlavním stykům, obžalovaný sváděl tyto děti k nemravnému životu a úmyslně je tak vydal nebezpečí zpusnutí. Takové nebezpečí je dáno zcela konkrétně, jak plyne zvláště z již zmíněného znaleckého posudku. Proto obžalovaný svým jednáním současně naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu ohrožování mravní výchovy mládeže podle § 217 písm. b) tr. zák. Proto odvolací soud uznal obžalovaného vinným, stejně jako soud prvního stupně, i tímto trestným činem.